

Rijkswaterstaat
Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Kaderrichtlijn Water Uitvoeringsprogramma Noord-Nederland

Achtergrond, kennisvragen en stand
van zaken

Marcel Tosserams

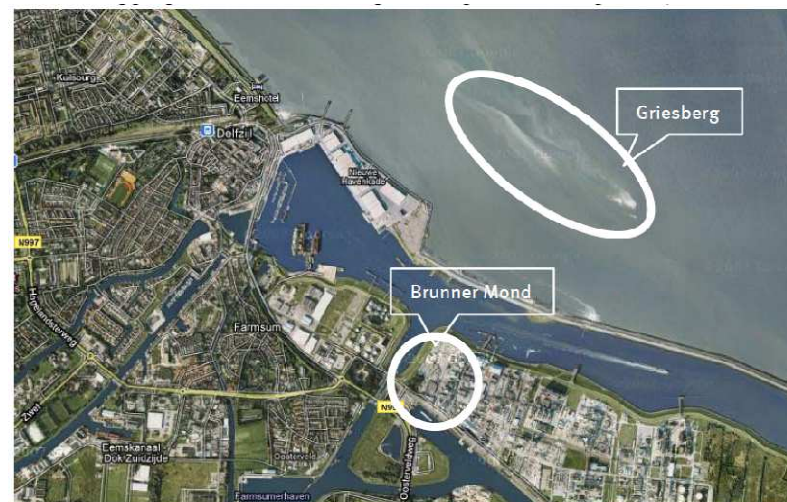
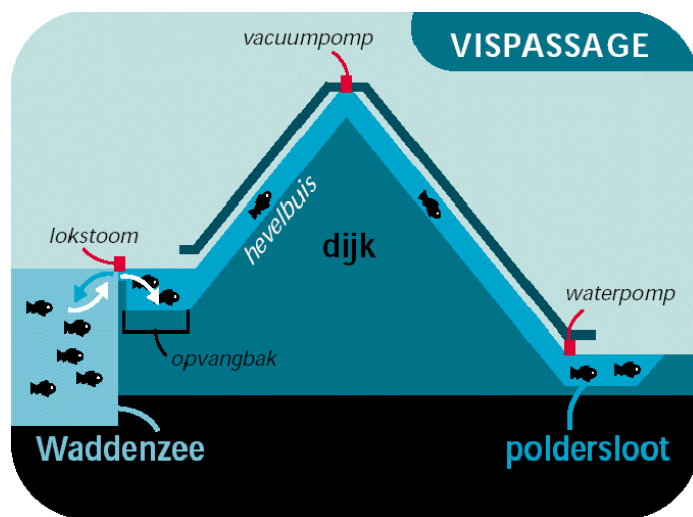

1. Het KRW aanlegprogramma
2. Het KRW aanlegprogramma van RWS Noord-Nederland
3. De opgave voor Waddenzee en Eems-Dollard
4. Maatregelen
5. Stand van zaken
6. Kennisvragen
7. Samenwerkingsmogelijkheden

Kaderrichtlijn Water

Schoon Water
Ruim baan voor vis
Herstel Leefgebied

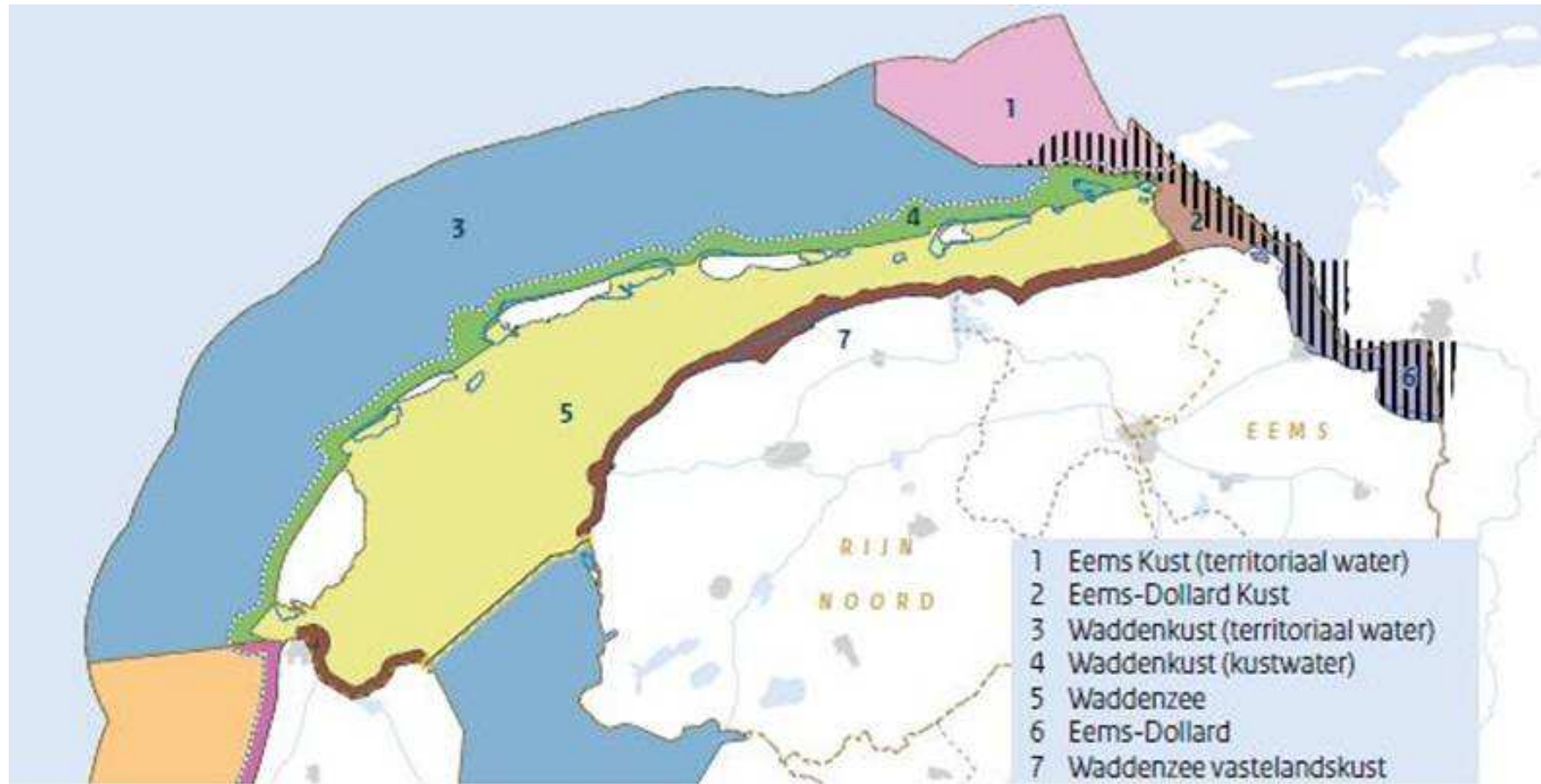
- Het bereiken van een goede ecologische en chemische toestand van watersystemen in 2015 of uiterlijk 2027.
- Focus op ecologische kwaliteitselementen zoals:
 - fytoplankton (algen)
 - zeegras
 - kwelders
 - Macrofauna/mosselbanken
 - vis
- Met betrokkenheid van de regio een haalbaar en betaalbaar maatregelenprogramma opstellen om deze doelstelling te realiseren.
- Voor het uitvoeren van het maatregelenprogramma geldt een resultaatsverplichting

KRW aanlegprogramma RWS

- In totaal 185 maatregelen
- Maatregelen onderdeel van het Beheer en Ontwikkelplan Rijkswateren (BPRW)
- Totale omvang 498 miljoen €
- Realisatie maatregelen 2010-2015

Opgave KRW

	Fytoplankton	Angiospermen	Macrofauna	Vissen
Naam waterlichaam	Knelpunt			
Waddenzee	Nutriëntenvrachten vanaf land	Oorzaak voor gering zeegrasareaal en -kwaliteit onduidelijk + veroudering van eilandkwelders	Visserij + schelpdiercultuur	
Waddenzee-vastelandskust	Nutriëntenvrachten vanaf land	Oorzaak voor gering zeegrasareaal en -kwaliteit onduidelijk + areaal kwelders verkleind door inpoldering + veroudering kwelders		
Waddenkust (kustwater)	Nutriëntenvrachten vanaf land		Visserij + supplementies	
Eems-Dollard	Effecten van eutrofiering deels onderdrukt door troebelheid	Oorzaak voor geringe zeegraskwaliteit onduidelijk + areaal kwelders verkleind door inpoldering	Visserij + vaargeulonderhoud	Fysieke barrières + troebelheid stroomopwaarts
Eems-Dollardkust	Nutriëntenvrachten vanaf land		Visserij + vaargeulonderhoud	

 Deelstroomgebied Rijn-West
 Deelstroomgebied Rijn-Noord
 Stroomgebied Eems

 Zeer goed
 Goed
 Matig
 Ontoereikend
 Slecht

Proces tot nu en verder

2006-2008

Gebiedsprocessen Waddengebied & besluitvorming regio en RWS

2009

inspraak op ontwerp-BPRW, Nota van antwoord
Vorbereiding uitvoering KRW aanlegprogramma
Afspraken uitvoering met regionale partners
Vastgesteld BPRW

2010

Uitvoering starten

2011

Uitvoering volledig op stoom

Realisatie

2015

Oplevering projecten

De maatregelen

1. Aanleg vispassages

- Waddenzee Vastlandskust
- Waddenzee
- Eems-Dollard

2. Kwelderprojecten

- Verkweldering Noord-Friesland buitendijks
- Verkenning kwaliteit vastelandskwelders
- Verkenning kwaliteit eilandkwelders
- Verkenning afslag Dollard kwelders

3. Herstel habitat

- Natuurontwikkeling Ameland-oost
- Pilot herstel litorale mosselbanken
- Pilot zaaien zeegras
- Herstel natuurlijk gebied Brunnermond
- Sanering griesberg in de Bocht van Watum

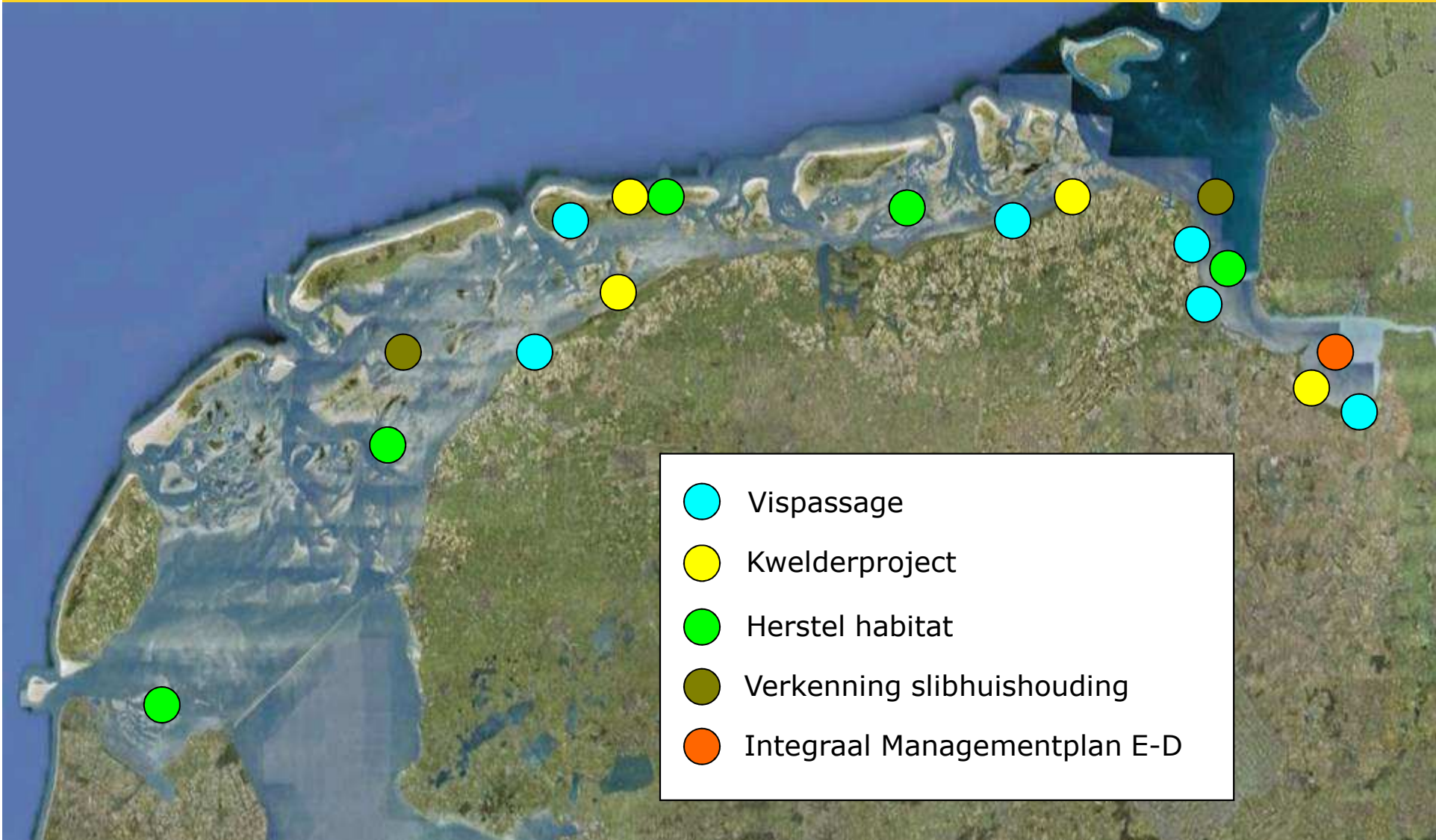
4. Verkenningen slibhuishouding

- Waddenzee
- Eems-Dollard

5. Integraal managementplan Eems-Dollard

De maatregelen

1. Aanleg vispassages

- Noordpolderzijl (WZ VLK)
- Zwarte Haan (WZ VLK)
- Noorderslenk (WZ)
- Spijksterpompen (ED)
- Drie Delfzijlen (ED)
- Nieuwstatenzijl (ED)

2. Kwelderprojecten

- Verkweldering N-Friesland buitendijks
- Verkenning kwaliteit vastelandskwelders
- Verkenning kwaliteit eilandkwelders
- Verkenning afslag Dollard kwelders

3. Herstel habitat

- Natuurontwikkeling Ameland-oost
- Pilot herstel litorale mosselbanken
- Pilot herstel zeegras
- Herstel natuurlijk gebied Brunnermond

4. Verkenningen slibhuishouding

- Waddenzee
- Eems-Dollard

5. Integraal managementplan Eems-Dollard

Stand van zaken samenwerking

Waterschapperijsing opgesteld voor WF aanvraag
Uitvoering voorbereid

Overname van RWSG getekend
IFC (revisie) in maart 2011
WF Kwelderherstel Groningen

Rapportage t.b.v. advies volgende beheerplan

Dit/IFC (revisie) in maart 2011
Consortium Mosselwad
Verkenning Waddenzee uitvoering 2011-2013
Verkenning Noord, augustus voorkeursalternatief, real
2013/2014

SWO symposium Waddenzee 10 juni/kennisagenda
Inventarisatie beheervragen gereed.
Vorbereiding aanbesteding, realisatie 2011-2014

WF-PM (aanpak) voorkeursalternatief partners

Verkenningen Kwelders

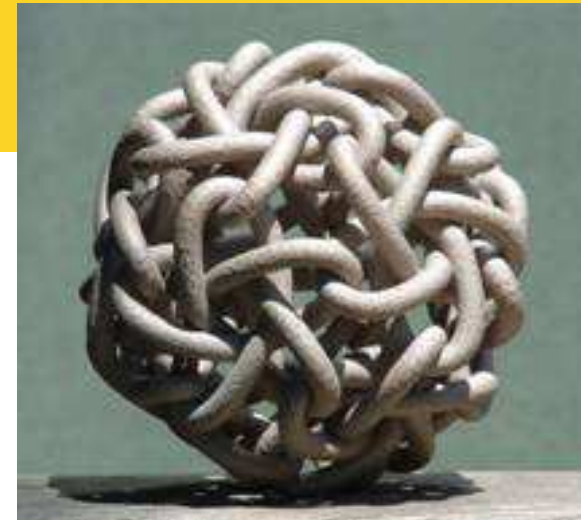
- Afslag kwelders Eems-Dollard
 - Historie, huidige toestand en prognose afslag?
 - Wat betekent dit voor de opgave/doel KRW volgende periode?
 - Welke maatregelen zijn mogelijk?
- Kwaliteit vasteland- en eilandkwelders
 - Rol inrichting en beheer voor versterken kwaliteit?
 - Rol dynamische processen op langere termijn?

Herstel habitat

- Herstel zeegras: is vestiging zeegras mogelijk via zaaimethode?
- Pilot herstel litorale mosselbanken (Mosselwad Erik van Dijk)
Kennisleemte t.av. sublitorale mosselbanken

Verkenning slibhuishouding Eems-Dollard en Waddenzee

- Wat is de rol van de slibhuishouding op ecosysteemniveau?
- Wat zijn de belangrijkste kennisvragen? www.helderoverslib.nl
- Wat moeten we meten/weten en hoe organiseren we dit?
- Welke maatregelen zijn mogelijk?
- Wat betekenen de dit voor de opgave/doelen KRW (en beheer)?

Organisatie en regie noodzakelijk Voorkomen dingen dubbel te doen!

- **Synergie en afstemmen met:**
 - Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied
 - Programma: Naar een Rijke Waddenzee
 - KRW maatregelprogramma inbreng RWS in bouwstenen
 - RWS trekker cluster morfologie en water
 - Natura 2000
 - Deltaprogramma
 - Duitsland t.a.v. slibhuishouding E-D en IMP
 - Kennisagenda Waddenacademie (slibhuishouding)
- **Ondersteunen van initiatiefnemers**
- **Delen van informatie en resultaten**
- **Maximaal samenwerken waar mogelijk**

